

Ο Ρωμικός Μεμέτ

Ένα παιδί ανήσυχο, υπερκινητικό και πολύ χαρούμενο. Συνέχεια κάνει αστεία. Δεν είναι όλα για γέλια, μερικά ούτε αστεία είναι, αλλά εκείνος έτσι νομίζει. Ας νομίζει!. Έτσι, χωρίς αιτία, μπορεί να γελάει μέχρι που να σκάσει απ' το γέλιο. Σα να κυνηγάει το κέφι και τη χαρά.

Θα μπορούσε με ευκολία να συμπεράνει κάποιος ότι κάποτε δεν μπορούσε να γελάσει. Ωστόσο τώρα, μ' αυτή τη ζέστη, μπαίνοντας σε θέματα ψυχιατρικά, νομίζω πως χρειάζεται να γίνει μια σωστή διάγνωση για να προκύψει και το θέμα της θεραπείας. Δεν είμαι δα και ο γιατρός αυτού του παιδιού!

Έχουμε κάτσει σαν κύριοι μπροστά στη θάλασσα. Ο καιρός είναι υπερβολικά ζεστός, η υγρασία είναι στα ύψη και το παιδί χαρούμενο. Μην του χαλάσουμε το κέφι τώρα που έχει τον αέρα πρίμα!

Όμως και να μην του το χαλάσουμε εμείς, έτσι ξαφνικά περνάει ένα σύννεφο θλίψης μέσα στη χαρά και το βλέμμα του ταξιδεύει μακριά. Κόβεται η ανάσα του και η φωνή του. Ανάβει ένα τσιγάρο φυσώντας τον καπνό με καημό. Άγριες σκέψεις, αφιλόξενες ανεβαίνουν σαν κύματα που χτυπάνε στις απέναντι ακτές και επιστρέφουν με μπάτη. Πέφτει στο πρόσωπό του μια θλιμμένη αφηρημάδα. Αυτή η σιωπή διαρκεί λίγο κι αμέσως μετά, νάτη πάλι η χαρά του.

Έχει γίνει ένα με την κόκκινη φανέλα που έχει πάνω της το σήμα της Coca Cola, στο χέρι το κινητό, στα πόδια του τα πέδιλα, πειράζοντας συνέχεια αυτούς που είναι στο λιμάνι. Ο Μεμέτ είναι ένα παιδί με ελαφρώς γαμψή μύτη, καστανός, με μάτια που κοιτάζουν γύρω γύρω και λίγο στρουμπουλός. Παιδί λέω μα είναι 24 ετών.

- Πήραμε κιλά φίλε, λέει, πού να με έβλεπες όταν έπαιζα μπάλα! Στο κινητό του που κτυπάει συνέχεια απαντάει συνήθως στα ελληνικά και κάπου κάπου στα αγγλικά. Όταν κλείσει το κινητό του μιλάει τουρκικά με μένα. Είναι ολοφάνερο ότι ευχαριστείται που μιλάει τουρκικά. Γυρίζει πίσω προς τους Έλληνες περαστικούς, με συστήνει και προσπαθεί να εξηγήσει ποιος είμαι. Οι Έλληνες δεν καταλαβαίνουν και πολύ, εκείνος όμως προσπαθεί να τους εξηγήσει. Πηγαίνει κοντά τους συχνά, κάνοντας διάφορες χειρονομίες και αρχίζει με μια μακριά πρόταση στα ελληνικά που αρχίζει με το

- Έλα, έλα...

- Αγράμματοι είναι αυτοί, φίλε μου, λέει χαμογελώντας πονηρά σε μένα.

Ο Μεμέτ Φουτσουμιάδης έχει γεννηθεί το 1975 στην Κω που τη λέμε εμείς Ιστάνκιοϊ. Το πραγματικό επώνυμό τους είναι Τσιζμετζή, που θα πει κατασκευαστής μπότας. Αυτό που λένε «φουτ» στο ελληνικό του επώνυμο σημαίνει το ίδιο, είναι δηλαδή η μπότα που ξέρουμε, η κοντή γαλότσα και είναι μια πολύ ...χριστιανική κουβέντα ... Μετά τον πόλεμο έβρεξε ελληνική βροχή στα νησιά. Αυτοί έμειναν σ' αυτή την πλευρά των συνόρων και το επώνυμο έγινε ελληνικό.

Μιλάει και τις δυο γλώσσες άπταιστα. Τα ελληνικά του είναι καλύτερα από τα τουρκικά του, πιο γρήγορα του τρέχουν. Το χιούμορ του είναι πιο καυστικό στα ελληνικά. Είναι πιο σίγουρος για τον εαυτό του. Κι αυτό είναι πολύ φυσικό, αφού γεννήθηκε και ζει ελληνική ζωή σ' αυτό το νησί. Τα τουρκικά τα μιλάνε πού και πού στην οικογένεια, αν και εκεί καμιά φορά συνεχίζουν και την κουβέντα στα ελληνικά.

Το καλοκαίρι που τελείωσε ο Μεμέτ το γυμνάσιο στην Κω, η μεγάλη αδελφή του παντρεύτηκε και πήγε νύφη στο Νάζιλλι. Η μητέρα του χρόνια περίμενε μια ευκαιρία για να στείλει το Μεμέτ στην Τουρκία, με αφορμή αυτό το γάμο. Τον έστειλε κοντά στη μεγάλη του αδελφή και στο γαμπρό του για να σπουδάσει στη δική του γλώσσα και να μάθει να μιλάει τη γλώσσα της μάνας του σαν μητρική.

Με αγωνία ανέβηκε στη βάρκα. Σαν σπουργίτι η καρδιά του φτεροκοπάει, το κεφάλι του βουίζει. Πάτησε το πόδι του στο Μπόντρουμ που ονειροπολούσε χρόνια κοιτάζοντάς το από μακριά και βαριαναστέναζε. Μόλις κατέβηκε φίλησε το χώμα ο Μεμέτ, κλαίγοντας.

Ο γαμπρός του απευθύνθηκε στο λύκειο του Νάζιλλι. Γκρίνιαζαν στην αρχή, παραξενεύτηκαν, ο γαμπρός του επέμεινε και τελικά δέχτηκαν το Μεμέτ. Πήρε τα διδακτικά

βιβλία στα τουρκικά. Τρελαίνεται απ' τη χαρά του. Την πρώτη μέρα, κλαίγοντας, λέει τον εθνικό ύμνο μπροστά στην τουρκική σημαία στον κήπο του λυκείου. Τα άλλα παιδιά αντιμετωπίζουν με απορία το κλάμα του αυτό και τον κοροϊδεύουν.

Στις αρχές δεν του αρέσει και πολύ το Νάζιλλι. Μια αποπνικτική και ψυχρή πόλη είναι γεμάτη πολυκατοικίες και με μια άψυχη κεντρική οδό. Δε λένε «καλημέρα» ούτε «καλώς ήλθες» στον ξένο άνθρωπο.

Με τον καιρό αποκτάει φίλους, συνηθίζει την πόλη και εξοικειώνεται. Χαίρεται απερίγραπτα για το ότι βρίσκεται στην Τουρκία. Σε σύντομο χρονικό διάστημα αρχίζει να μιλάει τα τουρκικά σαν τα ελληνικά.

Έχει μεράκι για το ποδόσφαιρο από πολύ μικρή ηλικία, αφού έχει το επώνυμο Φουτσουμιάδης! Και μεράκι έχει και ικανός είναι. Τράβηξε την προσοχή στην ομάδα του λυκείου και όταν φοιτούσε ακόμα στη δευτέρα τάξη άρχισε να παίζει στο Ναζιλλισπορ. Σε σύντομο χρονικό διάστημα η φήμη για την ποδοσφαιρική του ικανότητα ξεπέρασε τα σύνορα του Νάζιλλι και τον προσκάλεσαν στους προκριματικούς αγώνες της εθνικής ομάδας των νέων.

Ο Μεμέτ νιώθει αγωνία για τη φόρμα με την ημισέληνο και το άστρο. Νιώθει ότι θα του φύγει η καρδιά. Τηλεφωνεί στη μητέρα του στην Κω να της πει ότι θα φορέσει τη φόρμα της Τουρκίας που θα έχει στο στήθος του την ημισέληνο με το άστρο «...και θα με δεις στην τηλεόραση!» θέλει να της πει. Τρεις φορές κτυπάει το τηλέφωνο, στο τέλος το σηκώνει η μητέρα του και παίρνει την χαρμόσυνη είδηση. Ο Μεμέτ κλαίει στο ακουστικό, κλαίει και η μητέρα του, δεν μπορούν να πουν και πολλά πράγματα, αλλά πληρώνουν... ακριβά την τηλεφωνική συνομιλία για τους βαρείς αναστεναγμούς από την Κω ως το Νάζιλλι...

Από εκείνη την ημέρα και μετά δεν μπορεί να κοιμηθεί τη νύχτα. Πού και πού, όταν ξεχνιέται, βλέπει τον εαυτό του να βάζει γκολ με τη φόρμα της ημισελήνου με το αστέρι. Τα Σαββατοκύριακα, στην αυλή του λυκείου, προπονείται σκληρά. Τρέχει, κάνει γυμναστική, εξασκείται στα πέναλτι και ετοιμάζεται συστηματικά πια για τους προκριματικούς της εθνικής ομάδας των νέων. Η μεγάλη του αδελφή, που αγωνιά περισσότερο απ' αυτόν, τον βοηθάει με «δυναμωτικές τροφές», πλήρες πρόγευμα, πορτοκαλάδα και ντοματοχυμό την ημέρα για να κρατιέται σε όσο το δυνατόν καλύτερη φόρμα.

Τον ίδιο καιρό εξελίχθηκε μια αλληλογραφία με την Άγκυρα και η υπόθεση έγινε σοβαρή. Ο Μεμέτ για να συμμετάσχει στους προκριματικούς τρέχει σαν τρελός και συμπληρώνει πυρετωδώς το φάκελο με την ταυτότητα, βεβαίωση μόνιμης κατοικίας, γνωμάτευση από νευρολόγο, γνωμάτευση από δερματολόγο, γνωμάτευση από ουρολόγο, συστατική επιστολή από το μουχτάρη, αναφορά από την κοντινότερη πιάτσα ταξί που να αναφέρει ότι είναι σταθερός και έμπιστος πελάτης, βεβαίωση για το ότι δεν είναι μέλος κομμουνιστικού κόμματος και ότι δε συμμετείχε σε κανένα κομμουνιστικό κίνημα, έγγραφη ένορκη βεβαίωση με το χέρι στο Κοράνι από τον ιμάμη, πιστοποιητικό ευπορίας από το διαχειριστή της πολυκατοικίας, βεβαίωση από τον παντοπώλη της γειτονιάς για το ότι δε χρωστάει σ' αυτόν και βεβαίωση για τον παντοπώλη που να πιστοποιεί ότι δε χρωστάει στην εφορία, ένα έγγραφο από το εμπορικό επιμελητήριο που να αναφέρει ότι δεν έχει καμία σχέση με το εμπόριο. Τον στέλνει στην Άγκυρα, αλλά τα μέλη της επιτροπής επιλογής ομάδας των νέων μένουν έκπληκτα...

- Ρε, Μεμέτ, γιατί το επώνυμό σου είναι ελληνικό;

-Δεν είναι ελληνικό, Τσιζμετζή είναι. Κατοικούμε στο Ιστάνκιοϊ. Εκεί έτσι το λένε. Φουτσουμιάδης που σημαίνει Τσιζμετζή.

Τελικά δεν έγινε δεκτός στα προκριματικά της εθνικής ομάδας των νέων Τούρκων ο Μεμέτ με το πολύ παράξενο επώνυμο...

-Αν είναι το μόνο πρόβλημα το επώνυμο, εγώ το αλλάζω αμέσως με δικαστική απόφαση, φίλε μου!

Σκέφτεται ο Ρωμιός Μεμέτ να γίνει πολίτης μας, να υπηρετήσει τη θητεία του στο στρατό μας και για να γίνει Μεμέτ Τσιζμετζή και υποβάλλει αίτηση. Η δουλειά δεν τελειώνει με την υποβολή της αίτησης. Ο Μεμέτ ολοκλήρωσε τον κύκλο των επαφών με τις δημόσιες υπηρεσίες και συμπλήρωσε το φάκελο με το αίτημα να γίνει Τούρκος πολίτης.

Μελετήθηκε με προσοχή η κατάστασή του. Θεωρήθηκε επικίνδυνος. Είναι ρωμιός κατάσκοπος άραγε; Τι είναι; Πώς να τον πάρουμε τώρα ξαφνικά στο στρατό; Άλλωστε και το

εσωτερικό του στρατού είναι άνω κάτω. Στο τέλος κάθε Αυγούστου καθαρίζουν το στρατό από φανατικούς (ισλαμιστές), τον καθαρίζουν από τρομοκράτες. Δε φτάνουν όλα αυτά θα ασχολούμαστε και με το ρωμίο Μεμέτ; Κυρίως τώρα, στις μέρες αυτές, που χρειάζεται η εθνική ομοψυχία όσο ποτέ άλλοτε!

Πέφτει μια θλίψη στην καρδιά του Μεμέτ. Κατσοφιιάζει! Δε γελάει πια το πρόσωπό του. Η θλίψη του Νάζιλλι θρονιάστηκε στο βλέμμα του. Μια μέρα, χωρίς να ειδοποιήσει κανέναν και χωρίς καν να αποχαιρετήσει και τη μεγάλη του αδελφή, μπαίνει σ' ένα λεωφορείο από το Νάζιλλι και έρχεται στο Μπόντρουμ. Μπαίνει σε μια βάρκα από εκεί και φεύγει από την πατρίδα μας σαν τουρίστας Μεμέτ και επιστρέφει στην Κω σκεφτικός κι αμίλητος.

Κάθεται ξαπλωμένος στην ταράτσα του σπιτιού του αγναντεύοντας τη θάλασσα κι εκεί που σκεφτόταν σε ποια ελληνική ποδοσφαιρική ομάδα εθνικής κατηγορίας μπορεί να παίξει, κτυπάει το τηλέφωνο. Τον καλούν από την Υπηρεσία Στρατολογίας για να καταταγεί στον ελληνικό στρατό ο Μεμέτ. Πάει ηρωικά. Όπως και να γίνει, κάπου πρέπει να υπηρετήσει κανείς.

Έλα, δεσ όμως! Και για τον ελληνικό στρατό είναι αρκετά επικίνδυνος ο τύπος αυτός που το όνομά του είναι Μεμέτ αλλά έχει ελληνικό επώνυμο. Είναι άραγε Τούρκος κατάσκοπος; Τι να είναι; Στην ελληνική στρατιωτική του θητεία, εκτελεί καθήκοντα, απομονώνεται, περιφρονείται και τελειώνει τις μέρες του πόντο, πόντο, ανάσα... ανάσα. Και δεν τελειώνουν... ξεφλουδίζοντας πατάτες, καθαρίζοντας τις τουαλέτες, καθαρίζοντας το χώρο, κουβαλώντας την καραβάνα, πλένοντας πιάτα και άλλες τόσο στρατηγικής σημασίας δουλειές που είναι οι δουλειές... του ποδαριού.

-Δηλαδή και στις δυο πλευρές δεν μπορέσαμε να φανούμε καλοί! γεμίζει το ποτήρι του με ούζο ο ρωμιός Μεμέτ.

Ένα ζεστό βράδυ του Ιουλίου στην Κω... Πάνω απ' τη θάλασσα πετούν ξέγνοιαστα οι γλάροι. Ο ήλιος δύνει στο όνομα των ενωμένων και στο όνομα αυτών που δεν μπόρεσαν να ενωθούν, ο ήλιος όλων μας σαν να λέει εγώ είμαι ο ήλιος και κανένας άλλος και το δηλώνει ελληνικά, τουρκικά, ρωσικά, αγγλικά, γερμανικά, γαλλικά, ισπανικά, ιταλικά και ουγκαντέζικα.

Ακούγονται ελληνικά τραγούδια. Αυτά είναι δικά μας τραγούδια. Από την αποβάθρα αναχωρούν για το Μπόντρουμ ιπτάμενα δελφίνια. Αυτοί που κάνουν σέρφινγκ από το Άγκιαρ μαινοβγαίνουν στα ελληνικά χωρικά ύδατα. Αυτός που κάνει σέρφινγκ, γιατί δεν κινδυνεύει; Δεν είναι και τόσο φανερό πού είναι Ελλάδα, πού είναι Τουρκία. Ένας αντίθετος άνεμος να φυσήξει και από τη μια στιγμή στην άλλη περνάς τα σύνορα χωρίς διαβατήριο και χωρίς βίσα. Και αυτοί οι γλάροι που παραβιάζουν τα σύνορα; Τούρκοι είναι, Έλληνες είναι αυτά τα πουλιά; Ε! δε γίνεται τα θαλάσσια σύνορα των δυο χωρών να είναι τόσο κοντά και τόσο στραβά. Στη χώρα αυτή λαλεί ο κόκορας, και ακούγεται στην άλλη. Εκεί γκαρίζει ο γάιδαρος κι οι εδώ γελάνε πολύ.

-Εντάξει, ρε φίλε, η δική μου πατρίδα πού είναι; Όταν με ρωτάνε από πού είσαι ντρέπομαι, λέει ο Μεμέτ.

-Ρε, δε θα έπρεπε να κάνεις αυτήν την ερώτηση. Δεν είναι ο τόπος σου δηλαδή; Τουλάχιστον βάλε μου ξανά ούζο αμέσως... και ακόμα δώσ' μου ένα τσιγάρο!

Κοίταξα τη θάλασσα από την Κω. Στο βάθος φαίνονταν τα φώτα και τα σπίτια των κατοίκων του Άγκιαρ. Ακριβώς απέναντί μας το Μπόντρουμ. Η θάλασσα φωσφόριζε ανάμεσα στις δυο χώρες.

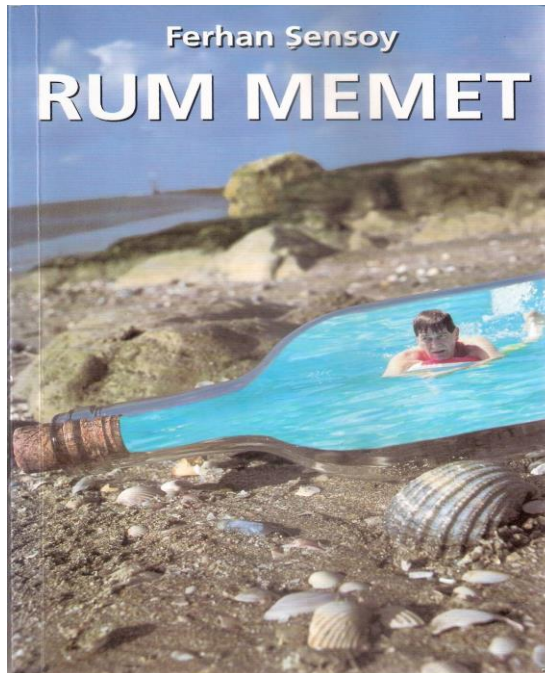
Σκέφτηκα ότι πρέπει να ντρέπονται οι πολιτικοί και όχι εσύ Μεμέτ, που χωρίζουν μεταξύ τους δυο λαούς στον ίδιο χώρο, λαούς που ευχαριστιούνται όταν χορεύουν τσιφτετέλι, παίζουν τον Καραγκιόζη, τραγουδούν τα ίδια τραγούδια και μοιάζει ο ένας τον άλλον στην εξυπνάδα, στον ηρωισμό, στο κλέψιμο, στην αγνότητα, στην υπερηφάνεια, στο ψέμα και στην ευαισθησία.

Έδειξα με το χέρι τη θάλασσα.

- Η διεύθυνσή σου είναι εκείνη η θάλασσα, να! είπα.

Απορημένος με κοίταξε στα μάτια.

-Παλιά και εκείνα εκεί ήταν στεριά, Μεμέτ, καθίζηση έχει γίνει. Η πατρίδα σου έχει βουλιάξει στο νερό, το νερό το έχει πει η αγελάδα, η αγελάδα έχει φύγει στον Άγιο Γεώργιο! Επειδή είναι αγελάδα. Δεν μπόρεσε να δώσει μια σωστή πληροφορία σε κανέναν στον Άγιο Γεώργιο. Και ο Άγιος και ο Γεώργιος ζούνε μέσα στη θλίψη άδικα... Εσύ έχεις μείνει ανάμεσά τους. Το κάθε κύμα που χτυπάει στην ακρογιαλιά είναι η φωνή σου. Όλα αυτά τα βότσαλα, αυτοί οι αστερίες, αυτά τα φύκια, αυτά τα μύδια, όλα αυτά τα ψάρια, αυτά τα κοχύλια και αυτός ο άνεμος που πνέει είναι δικός σου, ρωμιέ Μεμέτ....

Ferhan Şensoy, Rum Memet, 2002, İstanbul
Εκδ. Ortaoyuncular